

[Undervisningsministeren.]

Da J. C. Christensen fremsatte forslag til lov om højere almenkoler for godt 50 år siden, var det tanken om den ligelige adgang til uddannelse, der var drivkraften. I lovforslagets bemærkninger hedder det, tydeligt inspireret af J. C. Christensen selv:

„Tanken har været, at alle de lærlinge (d. v. s. elever), hvis naturbegavelse ikke lægger dem nogen hindringer i vejen . . . skulle løbe banen helt til ende og høste det rigest mulige udbytte deraf. Særlig har man måttet stræbe hen til, at hensynet til forældrenes stand og — såvidt muligt — også deres formuevilkår får så lidt som muligt at sige for afgørelsen af det spørgsmål, hvilken undervisning deres børn skulle have, og til hvilket mål de skulle føres frem . . . Man kan på ingen måde lade den stræben efter lighed mellem borgerne falde, der fra første færd hører med til et ordnet samfunds grundidé.“

Det mål, der her pegedes på, er ikke blevet nået. Der er i dette land mange evner, der ikke når deres bestemmelse og i mange tilfælde forkrøbler, fordi forældrenes økonomiske kår og milieuets særligt stiller sig i vejen. Det er ikke blot arbejder- og husmandshjem, der mærker problemet. Det er f. eks. også embedsmandshjemmet, der faktisk ikke har råd til at yde børnene en kostbar uddannelse, det sker i hvert fald ikke uden savn og afkald.

Den sidste statistik fra Aarhus Universitet, offentliggjort for få dage siden, viser, at der blandt studenterne kun er 6 pct. fra arbejderhjem, og at procenten er dalende. Det er naturligvis ikke meningen, at de dygtigste under alle omstændigheder skal gå læsevejen, tværtimod. De forskellige fag og bestillinger har brug for dygtigheder, der kan sætte præstationernes kvalitet i vejret; der er indenfor organisationslivet et ustandselig voksende behov for mennesker, der kan magte de organisatoriske opgaver med praktisk sans og håndelag og den alt afgørende ansvarsfølelse. Eksamen kommer her i mangfoldige tilfælde i anden række. Men der er noget galt i et samfund, der lader de unge fra småkårs hjemmene være en lille beskedent procent indenfor kredsen af studerende og så at sige anbringer dem i en yderkant af billedet.

Uddannelsesmonopolet må brydes. Det

må brydes af retfærdighedsgrunde, af hensyn til det enkelte menneske, der har krav på at få sine evner udviklet, og af hensyn til effektivitet og alsidig udfoldelse i vort fælles samfund.

I tiden efter den anden verdenskrig har det fra mange sider været et alvorligt ønske at give dansk ungdom bedre arbejds- og udviklingsbetingelser. Ungdomskommissionens omfattende og fortjenstfulde arbejde må ses i dette lys.

Lovforslagene her tager deres udgangspunkt i ungdomskommissionens omfattende behandling af disse problemer og er et led i regeringens bestræbelser for at bedre ungdommens stilling i overensstemmelse med denne kommissions synspunkter og iøvrigt i overensstemmelse med de synspunkter, som er fremsat af den akademiske ungdom, af „Frit Forum“, af DSU og andre ungdomsgrupper. Regeringen anmodede straks efter regeringsskiftet min kollega, den højtærede fiskeriminister, og mig om at foretage en gennemgang af ungdomskommissionens mange betænkninger med henblik på en praktisk parlamentarisk virkeliggørelse. Jeg vil derfor gerne, inden jeg nærmere knytter nogle bemærkninger til de fremsatte lovforslag, give en kort oversigt over de mere væsentlige punkter, som man med udgangspunkt i ungdomskommissionens betænkninger særlig har haft for øje.

Som det vil vides, er fødselstallet fra begyndelsen til slutningen af 40erne ustandselig steget, og der møder os derfor stadig vanskeligheder dels af uddannelsesmæssig, dels af beskæftigelsesmæssig art, når denne bølge af unge kommer i den alder, hvor de skal træffe bestemmelse om deres erhverv. Jeg henviser her til den økonomiske årsoversigt, som forleden blev forelagt af den højtærede økonomi- og arbejdsminister.

Det er derfor naturligvis af den største betydning, at man ikke alene åbner mulighed for en videregående uddannelse for alle, der er egnede dertil, men i tæt forbindelse hermed sætter alle kræfter ind på bestræbelserne for at imødegå en arbejdsløshed blandt denne ekstraordinært store tilvækst. Hvis ikke vi i tide skaber en forbedring for de unge indenfor såvel åndens som håndens fag, kan vi let risikere en situation, der for dansk ungdom er ringere, end den var for 50 år siden.